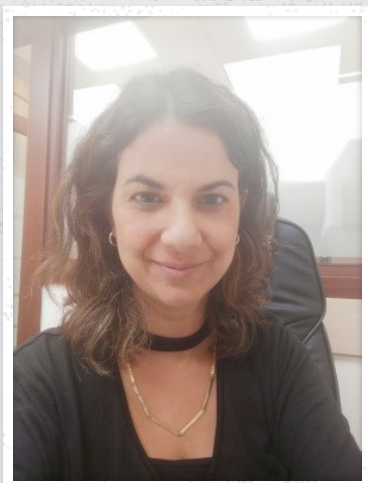

במחשבה תחילה

= ידיעון מורות ומורי מחשבת ישראל, גיליון #4, נובמבר 2018 =

דבר המפמ"ר החדש למקצוע מחשבת ישראל, טליה אפיק-גרוסמן

אני שמחה להצטרף אליכם, להובלה משותפת של תחום הדעת מחשבת ישראל, שאותו גם אני זכיתי ללמד ולרכז, ובו אני מאמינה בכל לבי. מחשבת ישראל בעיני היא אחד מן המקצועות החשובים במערכת החינוך, ויתרונו הגדול הוא במתן אפשרות לגיבוש זהותם של התלמידים, בחקירה ובנתינת מענה לשאלות מהותיות המתעוררות בהם: כיהודים, כישראלים, כבני אדם.

ייחודו הגדול של מקצוע זה הוא בהיותו דינמי, מה שמאפשר לתלמידים ליצור שיח משתנה ומותאם לאתגרי התקופה הנוכחית, ובכך טמון קסמו. מי כמוכם יודע, שהוא אינו קופא על השמרים, ומספק לתלמידים ולמוריהם שיח כנה, מורכב ודיאלוגי: לעיתים סוער ורוגש, אבל תמיד רלוונטי.

עם כניסתי לתפקיד אני מזמינה כל אחד ואחד מכם, קהילת מורי מחשבת ישראל, להיות עמנו בקשר רציף: בין אם בהשתלמויות השונות והמגוונות (מקוונות או פנים אל פנים), בין אם בימי עיון המותאמים במיוחד עבורכם, בין אם בקשר עם [המדריכים שלנו](#), בין אם [בקהילת הפייסבוק של המורים](#), ובין אם בקשר מולי במייל.

קוטנו של המקצוע, והיותו מעין "מקצוע בוטיק" מאפשר לנו להתנהל בקהילה ולגבש עבורכם את מיטב הפיתוח המקצועי וההעשרה, ולהיות איתכם בקשר מתמיד. אני מאחלת לנו המשך הצלחה, ושמחה להימנות עם צוות מורים, רכזים ומדריכים, כה מיוחד ומסור.

אני מודה לאסף דה-פריס, ששימש בשנה וחצי האחרונה, מלבד תפקידו כמדריך ארצי, גם בתפקיד ממלא מקום מפמ"ר, ועשה את הדבר בהצלחה, בנועם הליכות ובצורה מקצועית לעילא. אני שמחה להמשיך ולפעול איתו, כמו גם עם שאר המדריכים, על מנת שנמשיך ונוביל את המקצוע בהצלחה גם בשנים הבאות.

בברכה,

טליה אפיק-גרוסמן

השתלמות מותאמת לצרכי המורה! בפסג"ה מודיעין...בואו בהמוניכם!

השתלמות פנים אל פנים בפסג"ה מודיעין - לראשונה, אנו מעוניינים לפתוח השתלמות המותאמת לצרכים הספציפיים של המשתלמים! מתקשים בפיצוח של פרק מסוים ב"את שאהבה נפשי"? צריכים עזרה בהוראת "המשה"? מסתבכים עם הוראה יצירתית של מושג "ההעדר"? משהו אחר? זו בדיוק ההשתלמות בשבילכם!

פתיחה משוערת של ההשתלמות: ינואר 2019.

[ההרשמה ממשיכה כאן.](#)

ימי עיון למורים

גם השנה נקיים מספר ימי עיון וסיור לימודי. חשוב לזכור: מורה שמגיע ללכל ימי העיון ולסיור הלימודי זכאי לגמול של 30 שעות.

1. יום העיון הארצי המשותף למורי תנ"ך, מחשבת ישראל ותורה שבע"פ יתקיים ביום שני, 10 בדצמבר, האוניברסיטה העברית, קמפוס הר הצופים ירושלים (פרטים נוספים בהזמנה. ניתן להגדיל בלחיצת כפתור).

[לרישום ליום העיון לחצו כאן.](#) שימו לב- בשביל הסעות מאורגנות יש להירשם עד יום ראשון הקרוב, ה'18.11!

* במידה ואתם מתכוונים להשתתף השנה בכל ימי העיון ובסיור הלימודי, ציינו בטופס הרישום כי אתם מגיעים ליום העיון במסגרת ההשתלמות "גיוון דרכי הוראה ולמידה במחשבת ישראל".

2. סיור לימודי למורים בנושא המגזר החרדי - קווים לדמותו, אתגרים ותמורות. הסיור יתקיים בירושלים, בתאריך 25.3, יום שני. שמרו את התאריך! טופס הרשמה מסודר יישלח בהמשך.

3. כנס ארצי למורי ומורות מחשבת ישראל - ל"ג בעומר, בתאריך ה-23.5. שמרו את התאריך! טופס הרשמה מסודר יישלח בהמשך.

4. יום עיון בסימן סיכום תשע"ט והיערכות לשנת הלימודים הבאה. יתקיים בתאריך ה-23.6. שמרו את התאריך! טופס הרשמה מסודר יישלח בהמשך.

האוניברסיטה
העברית
בירושלים

משפחה, שבט ועם – בין אחדות לייחודיות

יום עיון ארצי למו"ר תנ"ך, מחשבת ישראל ותורה שבעל-פה ומשפט עברי במערכת החינוך הממלכתית

מתכבדים להזמין להשתתף ביום העיון הארצי שיתקיים ביום שני, זאת חנוכה, ב' בטבת תשע"ט, 10 בדצמבר 2018
בבניין ע"ש יצחק רבין, המרכז העולמי למדעי היהדות, האוניברסיטה העברית בירושלים, הר הצופים, ירושלים

בתכנית:

9:00 התכנסות ורישום

10:10 ברכות (אודיטוריום דן ואסנוג)

ר"ד רותי גולדשטיין, ראש אקדמי, תכנית רביבים, האוניברסיטה העברית

מר יובל אוליבסטון, מנהל אגף מורשת, משרד החינוך

ר"ד חנה פנחס, סגנית מנהל, תכנית בארי, מכון שלום הרטמן

10:30 הרצאות מליאה

פרופ' אלישבע באומגרטרן, החוג להיסטוריה של עם ישראל ויהדות זמננו, האוניברסיטה העברית:

הורים, ילדים ותחילת הלימודים: מאשכנז בימי הביניים ועד המאה ה-21

פרופ' נילי ואזנה, החוג למקרא, האוניברסיטה העברית:

משפחה, שבט ועם: מאסון אישי לאסון לאומי בסיפור פילגש בגבעה

ר"ד חיים פרי, מייסד "חזמות חינוך" ו"דרך כפר" (ערד):

"דרך כפר": ממודל חינוכי מוכון נוער בסיכון למשנת חינוך כלל ישראלית

12:00 הפסקה וארוחת צהריים

13:15 סדנאות מקבילות בהנחיית מורים ואורחים

14:30 נאמן למקור: מפגש אינטימי של פיוט, סיפור ושירה עם חכם דוד מנחם

15:30 סיום

הסעות יצאו מנהריה, חיפה, מודיעין, תל אביב
ובאר שבע (ההסעות מותנות במספר הנרשמים
להסעות).

**נא להירשם מראש ליום העיון ולהסעות
כאן עד יום ראשון, 18.11.2018.**

עלות השתתפות ביום העיון 40 ש"ח (כולל
הסעות וארוחת צהריים).

התשלום בעת הרישום ביום העיון.

הזמנה זו מהווה אישור כניסה רגלית לקמפוס
האוניברסיטה העברית בהר הצופים ביום
האירוע. חניה למשתתפים תתאפשר בחניון
רבין - "שער פ" (החניון בהמשך הכביש, אחרי
שחולפים על פני שער בצלאל). נא להציג
הזמנה זו בשער.

ימי עיון לתלמידים - ההרשמה החלה!

כמיטב המסורת, גם השנה נקיים שני ימים עיון לתלמידי מחשבת ישראל, בתמיכתה הנדיבה של קרן פוזן:

א. **יום עיון לתלמידי שכבת י' - יום ג', 29.1.2019, מוזיאון בית התפוצות, ת"א.** היום יעסוק בשאלה מהי תרבות יהודית וכיצד היא באה לידי ביטוי בחברה הישראלית ובכלל. [להרשמה לחצו כאן!](#)

ב. **יום עיון לתלמידי שכבות י"א - י"ב - הודעה מסודרת תצא בנפרד ובקרוב.**

ג. **הזמנה מיוחדת למושב הנוער בכנס הרמב"ם של הספרייה הלאומית! 30 מקומות נותרו!**

יום רביעי 12/12/18, הספרייה הלאומית, גבעת רם, ירושלים.

מושב הנוער יכולול:

16:30-17:30 הרצאה: פרופ' משה הלברטל: אהבה ויראה בפילוסופיה של הרמב"ם

17:30-18:00 הפסקה, כיבוד קל וסיור בתערוכה (החלל קטן - יהיה מדריך והתלמידים יכנסו ויצאו)

18:00-19:00 קבוצות לימוד - לימוד בקבוצות של 20, כל קבוצה תלמד עם מנחה טקסט מהגותו של הרמב"ם

19:10-20:00 הרצאה: פרופ' מאיר בר אשר: יחסו רב הפנים של הרמב"ם לאיסלאם

מורה שמעוניין להגיע יחד עם תלמידי המגמה שלו מוזמן לפנות [לאספן דה פריס במייל](#).

המלצה לשיעור! פרק ב', שמונה פרקים לרמב"ם

רבים מאיתנו מלמדים כעת או ממש זה עתה לימדו את פרק ב' במסגרת לימודי שמונה פרקים לרמב"ם. כאמור, פרק ב' עוסק בשאלה מהם חלקי הנפש שהם מקורות הציות והעבירה, כלומר שבהם בכלל ניתן לדבר על מושגי אתיקה, ציות ועבירה. [בסרטוני ההשתלמות שלנו](#) על פרק זה, אריאל אביב עומד יפה על ההבחנות השונות בין החלקים, הרלוונטיות שלהם לתחום הדיון המוסרי, וגם למיקום של התחום הדתי בתוך הנפש (במילים אחרות: כשהתורה פונה לאדם עם ציוויים ואיסורים, לאיזה חלק בדיוק בנפש היא פונה?).

ברצוני להציע דיון נוסף, ראשוני בלבד, על בסיס הבחנות הרמב"ם בפרק זה.

לאחר שעמדנו על כך ש"הדרמה המוסרית/הדתית" מתרחשת למעשה בחלק השואף (ובחלק החש באופן משני), וקבענו שהחלק המדמה הוא פאסיבי ולא נתון לבחירה (על כך ראוי כמובן לתהות ולהתדיין בכיתה) ניתן לקיים דיון על מקומה של האמונה הדתית בנפש האדם. האם אמונה באלוהים היא אמונה בסיפור אודות אלוהים, היא רגש פנימי כלפי נשגבות כלשהי או אולי ידיעה בלתי אמצעית על מושג האלוהים?

הצעה לניהול הדיון. (כשיעור):

- לחלק את הלוח לטורים ("מדמה", "שואף", "שכלי", "חש")
- לבקש מן התלמידים למקם את האמונה באלוהים באחד/יותר מן הטורים ולנמק מדוע. כלומר, מה הם רואים או מבינים באמונה באלוהים שיש בה כדי למקם אותה בחלק זה ולא אחר...
- ניתן לבקש מן התלמיד למקם את האמונה האישית שלו, או את איך שהם מנתחים ומבינים את תופעת האמונה מן הצד.

דיון שכזה בטיפוסי אמונה שונים, עם דגשים שונים, מרחיב את היריעה לתלמידים. בשלב כזה, לאחר שלמדו בפרק א' כי החלק השכלי הוא "צורת האדם", סביר להניח שהתלמידים יודעים כבר שהרמב"ם רואה את הקשר הראוי לאלוהים כקשר שכלי. עם זאת, כדאי לקרוא איתם את המשפט הפותח של ספר המדע במשנה תורה, הנמצא גם בספר הלימוד ("לידע שיש שם מצוי ראשון"). ניתן אף להנגיד אותו לדברי הפתיחה של החבר בספר הכוזרי ("אֲנַחְנוּ מֵאֲמִינִים בְּאֱלֹהֵי אֲבֹרָהִם יִצְחָק וְיַעֲקֹב הַמוֹצִיא אֶת בְּנֵי יִשְׂרָאֵל מִמִּצְרַיִם בְּאוֹתוֹת וּבְמוֹפְתִים וּבְמִסּוֹת, וְהַמְּכַלְכֵּם בַּמִּדְבָּר, וְהַמְּנַחִילֵם אֶת אֶרֶץ כְּנָעַן, אַחֲרָם אֲשֶׁר הָעֵבְרִים אֶת הָיִם וְהִירְדֵּן בְּמוֹפְתִים גְּדוֹלִים, וְשָׁלַח מֹשֶׁה בְּתוֹרָתוֹ, וְאַחֲרָם כֶּחָם אֱלֹפֵי נְבִיאִים אַחֲרָיו מְזַהֲרִים עַל תּוֹרָתוֹ, מִיַּעֲדִים בְּגִמּוּל טוֹב לְשׁוֹמְרֶיהָ, וְעֹנֵשׁ קֶשֶׁה לְמַמְרֶהּ אוֹתָהּ. וְאַנְחָנוּ מֵאֲמִינִים בְּכָל מֶה שֶׁכָּתוּב בְּתוֹרָה, וְהַדְּבָרִים אֲרָכִים. ")

בקיום דיון שכזה השגנו מספר מטרות:

- א. חידוד ההבנה על חלקי הנפש
- ב. שיתוף של תלמידים בתפיסות האישיות שלהם לגבי אמונה (כאנשי אמונה או לאו)
- ג. הכנת הקרקע לדיון בפרק החמישי העוסק בתכלית חיי האדם- ידיעת את

מניסיון, מומלץ!
אסף דה פריס

מזמינים אתכם/ן לשלוח לנו חויות, שיעורים, סיורים מעוררי השראה..

[שתפו אותנו!](#)

שווה קריאה!

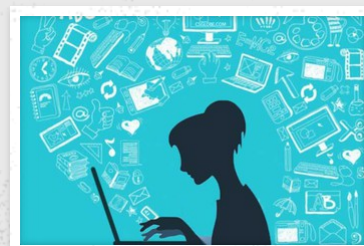
ספרה החדש של פרופ' דליה מרקס "בזמן - מסעות בלוח השנה היהודי-ישראלי" הוא ספר נפלא למורי מחשבת ישראל ולמחנכים בכלל. ניתן לחשוב עליו גם כמתנה פרידה לבוגרי המגמה שלכם. הספר מאגד מחשבות ומקורות על חודשי השנה העברית, בשפה נגישה, תוך מתן זוויות שונות על לוח השנה העברי, עם הקשרים אקדמיים-היסטוריים, הלכתיים, פיוטיים ועוד.

פרטים נוספים וקטעים מן הספר, [ניתן למצוא כאן](#).

קישורים מומלצים!

אלכסון הוא כתב־עת דיגיטלי המפרסם מאמרים עבריים ומתורגמים בתחומי מדעי החברה, מדעי הרוח, ההגות, התרבות והאמנות. מאמרים רבים מעוררי חשיבה, חלקם גם ניתן לערוך ולהביא לכיתה בהקשרים שונים.

[לאתר אלכסון לחצו כאן](#)

"כתיב" - האוסף הבינלאומי של כתבי יד עבריים דיגיטליים

לאור ההתפתחויות הטכנולוגיות המהירות שמאפשרות שימור, הצגה ונגישות לתוכן דיגיטלי, פתחה הספרייה הלאומית בתהליך של חידוש האוסף של צילומי כתבי היד העבריים. מיזם "כתיב" נועד להפוך את כתבי היד העבריים לנגישים לכל אדם מכל מקום בעולם. בלחיצת כפתור ניתן להגיע לכתבי יד מקוריים של הרמב"ם, הרמב"ן, רבי יהודה הלוי, איבן עזרא ועוד. [לאתר כתיב לחצו כאן](#)

"לשון אחרת" - בלוג של נדב ברמן-שיפמן, חוקר ומורה בתחומי היהדות. ברמן-שיפמן כותב על ענייני השעה, עתידנות והיחס לטכנולוגיה, מזווית פילוסופית וגם מתוך מקורות המחשבה היהודית. [בלוג של נדב, לחצו כאן](#).

"המובן מאליו" הוא פודקאסט חביב ביותר, מבית היוצר של כאן - תאגיד השידור הישראלי. שלל קטעי מוקלטים על התופעות הכי מובנות מאליהן בחיינו שמסתבר שכלל אינן מובנות מאליהן. לא בדיוק קשור למחשבת ישראל, אך מצחיק ומסקרן!

"שלושה שידעים" - עוד פודקאסט חביב (ביותר!), גם מבית היוצר של כאן- תאגיד השידור הישראלי. דודו ארז משוחח על נושאים שונים עם ידענים בתחום הרלוונטי. מהיחס בין דת ומדע, דרך מהו בעצם המעשה החינוכי, ועד לתכנית על ההיסטוריה של ירושלים.

